

Tchajwanský špic

Některá z plemen uznaných v posledních létech prozatímně FCI jsou u nás dobře známá a objevují se pravidelně nebo aspoň příležitostně na výstavách. Jiná jsou však známá jen velmi málo, anebo jsou téměř zcela neznámá.

Právě to je případ tchajwanského špice, o jehož existenci ví i mezi kynology jen hrstka zasvěcených. Někdy se mu říká také tchajwanský pes.

Jméno

Oficiální anglický název tohoto plemene zní Taiwan Dog, v doslovném překladu tchajwanský pes, ale protože termín „pes“ je v tomto případě zbytečně příliš obecný, jeví se jako výstižnější pojmenování tchajwanský špic, které navíc velmi dobře koresponduje nejen se zařazením plemene v klasifikaci FCI, ale i s jeho vývojovou příslušností k primitivním špicovitým

psům z východní Asie - Japonska, Číny, Koreje a ruského Dálného východu, ale také k dalším starobylým plemenům z jihovýchodní Asie. V zemi původu se plemeno nazývá tu gou a anglicky bývá uváděno také jako Formosan Dog (formoský pes, podle staršího označení Tchaj-wanu - Formosa).

Původ

I když jeho přesné stáří není známo, je nepochybně značné. Jeho nejbližšími příbuznými jsou původní japonská špicovitá plemena, především ainský pes (ainu inu), ale také akita (akita inu), šiba (šiba inu) a další, čínský špic (jindo) a zatím neuznaný pchungsanský špic z Korejského poloostrova, a větší počet dálnévýchodních lajek (východosibiřská a z dosud neuznaných amurská, lamutská, čukotská, kamčatská aj.) a rovněž zatím neuznaná plemena z Tibetu, Číny a Zadní Indie - tibetský špic (kong-kyi), nagahillský špic (exteriérem nápadně připomínající čaua), čínský špic (la-la-gou - patrně nejbližší příbuzný čaua), barský špic (kačín-kwe, šan-kwe), thajský špic (mha si savat) aj. Tak jako všechna tato plemena je i tchajwanský špic původním (autochtonním) plemenem, v tomto případě z ostrova Tchaj-wan. Vznikl reproduktivní izolací jako pes původních místních obyvatel centrální hornaté části ostrova z prvotní, v hlavních znacích stavby těla a exteriéru jednotné, současně však, co do zbarvení srsti, kohoutkové výšky a jiných znaků, značně proměnlivé původní, ještě nediferencované populace primitivních špicovitých psů. O tom, že se předkové tchajwanského špice dostali na ostrov z asijské pevniny, není nejmenších pochyb. Velmi podobní psi se v minulosti vyskytovali také na území dnešní východní Číny a jsou považováni za nejbližší příbuzné tchajwanského špice. Na ostrov se dostali s jeho původními obyvateli Tajaly (Atajaly), etnikem indonéského původu, jehož nepočinštění příslušníci žijí dodnes v obtížně přístupných hornatých oblastech ostrova. Tvůrci standardu uvádějí proto zřejmě plným prá-

vem, že tchajwanský špic je potomkem jihoasijských loveckých psů. Také by se dalo říci, že je jednou z většího počtu lokálních forem primitivních (vývojově starobylých) lovecky používaných špicovitých psů pocházejících z jihovýchodní Asie.

Značný počet příslušníků tohoto starobylého přírodního plemene žil polodivoce, podobně jako žijí některá jiná primitivní přírodní plemena ještě dnes v různých částech světa, neboť vztahy mezi lidmi a psy jsou v těchto případech velmi volné. Znamená to, že majitelé se o psy prakticky nestarají, zpravidla je ani nekrmí, v případě potřeby si jednotlivá v podstatě volně žijící zvířata ochočují v raném věku a používají je pak k různé práci, obvykle k lovu. Psi dokážou žít jak ve společnosti člověka, tak - když je člověk opustí - zcela

„Jeho nejbližšími příbuznými jsou původní japonská špicovitá plemena.“

samostatně, volně, polodivoce. Při získávání potravy museli proto být všichni původní tchajwanští špicové velmi šikovní a rychlí, mimořádně pohybliví, pokud měli být úspěšní. Dokázali a dodnes umějí překonávat nejneshůdnější terén s nesčetnými překážkami a jsou dokonce schopni lézt i na stromy. Lovili různé hlodavce, poletuchy („létající veverky“, příslušníky podčeledi Petauristinae), mláďata divokých prasat a různé plazy včetně jedovatých hadů. Díky těmto dovednostem obstarávali často, pokud žili s lidmi, svým majitelům potravu - ulovení hlodavci představovali pro některé skupiny praobyvatel ostrova hlavní zdroj proteinů živočišného původu. Psi žijící s lidmi se museli spokojit, pokud vůbec byli krmeni, většinou trochou vařené rýže a pro lidi nepoživatelných zbytků od stolu. Pozoruhodné je, že i při této velmi chudé stravě, kterou si pravděpodobně příležitostně doplňovali lovem, vyrůstali ze štěňat, díky vynikající činnosti zažívacího ústrojí, zdraví dospělí jedinci. Uplatňovali se převážně jako nesmírně věrní,

Tchajwanský špic nezapře příbuznost s primitivními plemeny

Nově uznaná plemena (7)

velice výkonní, odvážní a vytrvalí lovečtí psi používaní k práci v původních pralesních biotopech.

Snahy o chovatelské podchytení tchajwanského špice se datují od roku 1980, kdy ho ostatnímu světu objevili studující National Taiwan University, Japan Gifu University a Nagoya University, kteří se zabývali identifikací 29 kmenů původních obyvatel ostrova, u nichž psi žili, díky geografické izolovanosti oblasti jejich výskytu, v naprosto čistokrevné podobě.

Plemeno uznává od roku 2004 prozatímně Mezinárodní kynologická federace (FCI) a řadí je do skupiny 5 (špicové a primitivní plemena), sekce 7 (lovecky použitelná primitivní plemena). Náleží mu standard číslo 348.

Povaha

Jde o psa mimořádně věrného a oddaného majiteli, bystrých smyslů, čilých pohybů, odvážného, který neví, co je strach. Je velmi inteligentní a dospívá v relativně raném věku. I jedinci žijící původně volně se dali poměrně velmi snadno znovu ochočit a dokázali žít docela dobře s lidmi, což do značné míry připomíná některá primitivní plemena z jihovýchodní Asie, Afriky a Jižní Ameriky. Protože v žilách jedinců z moderního organizovaného chovu koluje i určitý podíl krve jedinců žijících kdysi volně, vykazuje kulturní tchajwanský špic neobvykle silný teritoriální instinkt a chrání s mimořádnou urputností oblast, kterou považuje za své teritorium. Je to tudíž také vynikající hlídací pes a obránář. Jedinci žijící s lidmi se už v minulosti, jako příslušníci přírodního plemene, uplatňovali i tímto způsobem. Snadno se učí a ke svému majiteli a příslušníkům jeho rodiny je za všech okolností naprosto loajální. V praxi nachází z tohoto důvodu uplatnění rovněž u armády, policie a jako pes záchranářský, který se již mnohokrát osvědčil při záchraně osob zasypaných při zemětřeseních a dalších katastrofách. Je jak vidět velmi mnohostranný. Vyniká mimořádnou přizpůsobivostí, a proto může být cvičen k nejrůznější činnosti, k obraně, agility, lovu, ale také například jako policejní pes (vyrovná se prý i tradičnímu německému ovčákovi a někde ho dokonce i nahrazuje). Vlídlné zacházení oplácí majiteli vrchovatě naprostou věrností a projevy oddanosti i nápadnou snahou ve všem vyhovět. Je velmi spolehlivý, důvěryhodný, poslušný a nesmírně snaživý. Všechny tyto vlastnosti jsou o to pozoruhodnější, že jde o plemeno, jehož někteří předkové žili polodivoce. Kromě

toho všeho vyniká obzvláštní vitalitou. Bývá proto, také s přihlédnutím ke krátké srsti, minimálnímu zápachu a příhodné velikosti (není ani příliš malý, ani příliš velký), pokládán za dokonalého společenského psa pro moderní rodinu.

Popis

Je to středně velký špic primitivního typu (relativně krátkosrstý) s trojúhelníkovitou hlavou, mandlovými očima, tenkými vztyčenými ušními boltci a vzhůru neseným srpovitě zahnutým ocasem. (Připomíná tak na první pohled například australského dinga, karolinského nebo kanaánského psa.) Musí být suchý, šlachovitý a dokonale vyvážený. K důležitým tělesným proporcím náleží hloubka hrudníku, která se má ke kohoutkové výšce jako 4,5 až 4,7 : 10, tělesný formát daný poměrem kohoutkové výšky a délky těla, který se má jako 10 : 10,5 (příčměř feny mohou být poněkud delší), a délka čenichové partie, která se má k délce mozkovny jako 4,5 : 5,5. Kohoutková výška činí u psů 48 až 52 cm, u fen 43 až 47 cm. Tělesná hmotnost se pohybuje u psů v rozmezí 14 až 18 kg, u fen v rozpětí 12 až 16 kg.

Hlava má poněkud delší mozkovnu než čenichovou partii. Mozkovna je v čelní krajině široká a zaoblená, vždy bez kožních vrásek. Čelní sklon (stop) je dobře vyjádřen, ale podélná čelní brázdička má být jen naznačená. Čenichová partie má mít rovný nosní hřbet a od základny (stopu) se směrem k nosu poněkud zužuje, nesmí však být vysloveně zašpičatělá. Pysky těsně přiléhají k zubům a čelistem,

nikdy nesmějí být volné, převislé. Čelisti jsou silné, zuby do nich musejí být kolmo zasazené. Skus se požaduje nůžkový. Žvýkáci svalovina je přiměřeně vyvinutá, takže líce mírně vystupují. Oči jsou mandlového tvaru, tmavě hnědé barvy. Přípustné je i ne zcela tmavě hnědě zbarvené oko, ale světle hnědé nebo žluté zbarvení je nežádoucí. Ušní boltce jsou vždy vztyčené, níže nasazené, takže při pohledu zepředu svírají jejich podélné osy (spojnice vnitřních a vnějších očních koutků) s rovinou mozkovny úhel 45°. Vnitřní hrany boltců jsou při pohledu zepředu rovné, vnější mírně obloukovitě vyklenuté.

Krk má být svalnatý, silný, náležitě délky, mírně v šíji klenutý. Na hrdle nesmí být lalok. Trup je svalnatý, silný a nesmí být příliš dlouhý, aby byl zachován požadovaný téměř čtvercový formát těla. Hřbet je rovný, krátký, kohoutek dobře patrný. Bedra mají být pevně osvalená, záď je široká, krátká, rovná nebo jen velmi málo svažité. Hrudník musí být dosti hluboký, ale nedosahuje až k loktům. Předhrudí je vyvinuté, poněkud vystupuje dopředu, žebra jsou přiměřeně klenutá, břicho je náležitě vtažené. Ocas má být vysoko nasazený, vzhůru nesený, srpovitě zahnutý, takže jeho špička směřuje kupředu. Je velmi pohyblivý.

Hrudní končetiny mají dobře osvalené, šikmo uložené lopatky s vrcholey směřujícími vzad. Předloktí jsou rovná a vzájemně rovnoběžná jak při pohledu zepředu, tak ze strany. Záprstí musejí být pevná. Pánevní končetiny jsou štíhlé, pevných kostí, dobře osvalené a při pohledu zezadu rovnoběžné. Jejich zaúhlení musí odpovídat úhlení hrudních končetin. Stehna jsou široká, stehenní kosti jsou v normálním postoji skloněné směrem ke koleni. Nárty jsou kolmé k podkladu. Tlapky jak hrudních, tak pánevních končetin nesmějí být ani vybočené, ani vbočené. Náslapné polštářky jsou silné, tuhé. Drápy mají být černé zbarvené, ale u jedinců jinak než černě zbarvených se toleruje i světlejší barva. Pohyb má být energický, krok patřičně dlouhý (vydatný). Přirozená pohyblivost umožňuje příslušníkům tohoto plemene otočit se v případě potřeby vmžiku o 180°.

Srst je krátká, tvrdá a těsně přiléhá k tělu. Její délka se pohybuje od 1,5 do 3 cm. Zbarvení může být černé, žíhané, plavé, bílé, bílo-černé, bílo-plavé nebo bílo-žíhané.

Ioan Stuchlý